

घोराही उप-महानगरपालिका
सातौँ नगर सभा

नीति तथा कार्यक्रम
(आ.व. २०७७/०७८)

घोराही उप-महानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
५ नं. प्रदेश, नेपाल, दाङ

नगर सभाका सदस्यज्यूहरु,

१. नोबेल कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) बाट विश्व आक्रान्त भएको जटिल परिस्थितिमा घोराही उपमहानगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७-०७८ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सातौं नगर सभा समक्ष प्रस्तुत गरिरहँदा नगरवासीको जीवन सुरक्षाको प्रश्नले अत्यन्त गम्भीर बनाएको छ। स्थानीय सरकार र नगरवासीको संयुक्त पहलकदमीमा यस महामारीबाट उत्पन्न हुने सङ्कटदेखि पार पाइन्छ भन्ने विश्वास लिएको छु ।
२. यस अवसरमा सर्वप्रथम लोकतन्त्रको बहाली, नागरिक अधिकारको स्थापना, स्वतन्त्रताको उपभोग र समाजको आमूल परिवर्तनका लागि आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने ज्ञात अज्ञात शहिदहरुप्रति उच्च श्रद्धाका साथ भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। घाइते योद्धाहरु तथा बेपत्ता नागरिकहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु। मुलुकको राजनीतिलाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको यस स्वरूपमा ल्याउन महत्वपूर्ण योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रज योद्धाहरुमा हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
३. नगर स्थापना कालदेखि नगर निर्माणको विभिन्न समयमा नेतृत्व गर्नुहुने सबै अग्रज व्यक्तित्वहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै उहाँहरुले पुर्याउनु भएको योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु।
४. कोभिड-१९ माहामारीका कारण विश्वमा नै मानव जातिमाथि अत्यन्त अष्ठ्यारो परिस्थितिको सृजना भएको छ। कल्पना भन्दा वाहिरको यस माहामारी विरुद्ध लड्न हाम्रा स्वास्थ्य सेवा सुविधा अपर्याप्त रहेको अवस्थामा विश्वमा लाखौं मानिसहरु प्रभावित भै संक्रमणबाट लाखौं मानिसहरुले ज्यान गुमाउनु परेको छ। यस माहामारीबाट देश विदेशमा ज्यान गुमाउने नेपालीहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्न चाहन्छु साथै उपचारमा रहेका सम्पूर्ण दाजुभाई तथा दिदि बहिनीहरुको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

५. नगरमा अवस्थित गरिब, असहाय तथा विपन्न परिवार, दैनिक कमाइ गरि जीवन यापन गर्ने व्यक्ति तथा बन्दाबन्दि र कोभिड १९ ले निम्त्याएका अन्य कारणले रोजगारी गुमाएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरि राहत उपलब्ध गराइएको छ । साथै कोभिड-१९ को रोकथाम र नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारले घोषणा गरेको बन्दाबन्दि तथा सामाजिक दुरीको पूर्ण पालना गर्नुहुने सम्पूर्ण नगरवासीहरू प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु। बन्दाबन्दिको असहज परिस्थिति बीच उपमहानगरपालिकाले रोजगारी लगायत विभिन्न कामको सिलसिलामा मित्र राष्ट्र भारत गएका नेपालीहरू मध्ये नेपाल भारतको सिमा सम्म आइपुग्नु भएका नगरवासीहरूलाई ल्याई ८७ वटा क्वारेन्टाइनमा राखेर व्यवस्था मिलाउनुका साथै अन्य नागरिकहरूलाई सम्बन्धित जिल्लामा पठाउने व्यवस्था मिलाइएको छ । घोराही १० अमराईमा १५० बेड क्षमता भएको आइसोलेसन वार्ड संचालनमा ल्याइएको छ । आइसोलेसन वार्डको संचालनबाट कोभिड १९ बाट प्रभावित नगरवासीको उपचारमा थप सहज हुने विश्वास लिएको छु । यस कार्यमा अहोरात्र खटिनुहुने चिकित्सक, स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, सरसफाईकर्मी तथा व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न सबै राजनीतिक दल, निजि क्षेत्र, सामुदायिक संघ संस्था, संचार क्षेत्र, जनप्रतिनिधि, राष्ट्र सेवक कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण नगरवासीहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

६. कोभिड -१९ महामारी रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारका लागि कोरोना प्रतिकार्य कोष स्थापना भई हाल सम्म रु. ६५९५९११।०० जम्मा भएको जानकारी गराउंदछु । महामारी रोकथाम, नियन्त्रण, उपचार र राहत संकलन एवं वितरण कार्यमा सहयोग गर्नुहुने संघ सरकार, प्रदेश सरकार, जनप्रतिनिधि, राजनीतिक दल, सहयोगी दाता व्यक्ति, निजि तथा व्यावसायिक क्षेत्र, गैर सरकारी क्षेत्र, संचार जगत र कोरोना प्रतिकार्य कोषमा रकम उपलब्ध गराउने प्रदेश सरकार ५ नं. प्रदेश बुटवल, घोराही उपमहानगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, नगरका कर्मचारी तथा शिक्षक, नेपाली कांग्रेस क्षेत्र नं. १ दाङ, मदन भण्डारी कृषि प्राविधिक शिक्षालय घोराही १७ दाङ,

रासी सेवा संघ घोराही, पाण्डवेश्वर मन्दिर व्यवस्थापन समिति धर्ना, नारायण प्रसाद अधिकारी घोराही-१७, शुभलक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था गुरुवागाउँ, राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक घोराही, विजय लघुवित्तीय संस्था लि, माध्यमिक विद्यालय रङ्गेना, स्वावलम्बन लघु वित्तीय संस्था लि. घोराही, स्वावलम्बन लघु वित्तीय संस्था लि. नारायणपुर, आशा लघुवित्तीय संस्था घोराही ४, अपांग मानव अधिकार एवं सरोकार मंच नेपाल, डिभाइन युथ क्लब घोराही, पद्मोदय पब्लिक नमुना उ.मा.वि, सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु।

७. कोभिड -१९ महामारीका कारण उत्पन्न परिस्थितिले सार्वजनिक सेवा प्रवाह, विकास निर्माणका कार्य, नियमित रूपमा संचालन गर्नुपर्ने आयोजनाहरू संचालनमा अपेक्षाकृत गति दिन सकिएको छैन। सेवा मुलक, उत्पादन मुलक, औद्योगिक तथा व्यापारिक क्षेत्र साथै पर्यटन क्षेत्र समेतमा गम्भीर असर पुगेको छ ।

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू

८. स्थानीय तहको निर्वाचन भएको करिब ३ वर्ष पुरा हुँदैछ। यस अवधिमा सार्वजनिक प्रशासनको कार्य संस्कृतिमा सुधार ल्याई सुशासन कायम गर्न र जवाफदेही विहिन स्थिति अन्त्य गर्न आवश्यक नीतिगत कानूनी र संस्थागत सुधार अघि बढाइएको छ । हालसम्म आइपुग्दा विभिन्न क्षेत्रगत ५५ वटा कानूनहरू निर्माण भएका छन्। कानून निर्माणको यस उपलब्धिले उपमहानगरपालिकाको संरचनागत, संस्थागत तथा प्रक्रियागत विकासमा टेवा पुगेको अनुभूति गरेको छु ।
९. घोराही उपमहानगरको वस्तुगत विवरण पार्श्व चित्र निर्माण भएको छ । एकिकृत शहरी विकास योजना निर्माणको चरणमा छ । IUDP को निर्माणबाट नगरभित्र गरिने हरेक विकासका क्रियाकलापहरू आवश्यकता एवं प्राथमिकताको आधारमा चरणबद्ध रूपमा सम्पन्न भै सबै क्षेत्रको दिगो एवं सन्तुलित विकासमा टेवा पुग्ने विश्वास लिएको छु ।

१०. चालु आ.व. ०७६/०७७ मा १३ कि.मी. सडक कालोपत्रे, ५ कि.मि. सडक ग्राभेल, २१ कि.मी. नयाँ सडक खोल्ने कार्य, ५ कि.मी. सडक मर्मत, ७ वटा नयाँ सडक निर्माण, ११ वटा सार्वजनिक भवन निर्माण, ९ वटा थप नयाँ सिंचाई सम्बन्धी संरचनाहरू, ८ वटा थप जलाशय निर्माण, १८ वटा खानेपानी डिप बोरिङ आयोजनाहरू निर्माणाधिन अवस्थामा छन । भवन तर्फ, नगर शिक्षा तर्फ ११ वटा, तराई मधेश तर्फ ३ वटा भवन, संघीय सरकारबाट सशर्त ५ वटा भवन, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र ७ वटा गरि जम्मा २६ वटा भवन निर्माण र वडा नं. १, वडा नं.१८ र वडा नं. १९ का वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्बन्धि काम सम्पन्न भएका छन ।

११. सिंचाई सुबिधाबाट बन्चित कृषि क्षेत्रमा सिंचाई पुर्याउने उद्देश्यका साथ ३ वटा डिप बोरिङ निर्माण, १ वटा लिफ्ट सिंचाई आयोजना, १ वटा स्यालो ट्युब वेल आयोजना निर्माणाधिन अवस्थामा छन ।

१२. विद्युतीय सुशासनको अवधारणा अनुसार सबै महाशाखा, शाखा एवं वडा कार्यालयबाट प्रवाह गरिने सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाइएको छ ।

१३. गल्ने फोहर व्यवस्थापन गर्न नेपाल उर्जा, विकास कम्पनी प्रा.लि. र घोराही उपमहानगरपालिका विच वायोग्यास प्लान्ट निर्माणका लागि सम्झौता भई चालु आ.व.मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा बन्दाबन्दीको यस अवधिमा निर्माण कार्यमा परेको असरका कारण सम्पन्न हुने अवधि केहि थप हुने देखिएको छ ।

१४. प्रदेश सरकारको समेत लगानीमा सम्पन्न हुने नगरको महत्वपूर्ण योजनाको रूपमा रहेको नेत्रलाल अभागी स्मृति रङ्गशालको डि.पि.आर निर्माण कार्य अगाडी बढेको छ भने बधशाला, सांस्कृतिक संग्राहलय एवं लखन पार्क निर्माणाधिन अवस्थामा छन ।

१५. वडा नं. १,३,६,९,११,१४, र १७ मा थप आधारभूत स्वास्थ्य इकाई निर्माणाधीन आवस्थामा छन। चालु आर्थिक वर्षमा स्वास्थ्य संस्थाको थप निर्माणले नागरिकको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने संवैधानिक अधिकारको व्यवहारमै प्रत्याभूती भएको छ।
१६. समाजमा हुने विवाद, मनमुटाव, झै झगडा, लेनदेन, पारिवारिक कलह आदि समस्याहरुलाई दुईपक्षीय छलफल र मेलमिलापको माध्यमबाट विवाद समाधान गर्न न्यायिक समितिमा गत आ.व.मा १२६ र चालु आ.व.मा १४७ गरि जम्मा २७३ विवादका मुद्दाहरु मध्ये ११७ वटा फछ्यौट भइ नागरिकमा छिटो न्यायको सिद्धान्त अनुसार दुबै पक्षको जित-जित अवस्थामा न्याय प्राप्त हुन्छ भन्ने विश्वास बढेको छ।
१७. नगरको घोराही चोकदेखि कटुवा खोला सम्मको ग्रिन बेल्ट क्षेत्रमा सडक बत्ती, तारवार तथा वृक्षारोपण गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ। साथै नवलपुरमा ग्रिन बेल्ट क्षेत्रमा तारवार तथा वृक्षारोपण सुरुवात भएको छ। यस आयोजनाको निर्माणबाट नगरको सौन्दर्य एवं हरियाली प्रवर्द्धनमा विशेष टेवा पुगेको छ। वेवारिसे चौपाया व्यवस्थापन गर्ने कार्य सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको छ।
१८. निलसागर सेवा आश्रम, सिसहनिया र प्रेरणाका लागि अभियान नेपालको सहयोगमा सडक मानव मुक्त नगर घोषणा गर्ने कार्यक्रम सुरुवात भएको छ। उपर्युक्त मुख्य मुख्य उपलब्धी एवं पृष्ठभूमि समेतलाई मध्यनजर गर्दै अब म आगामी आ.व. २०७७/०७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमासभामा समक्ष प्रस्तुत गर्दछु।
१९. आगामी आ.व.को नीति तथा कार्यक्रम कोभिड १९ व्यवस्थापना, स्वास्थ्य क्षेत्रको सवलीकरण, कृषि तथा पशु विकास कार्यक्रम, शैक्षिक क्रियाकलापको नियमितता र व्यवस्थापन, श्रम बैंक तथा भूमि बैंक स्थापना मार्फत रोजगारी सृजना गर्ने र आयोजना बैंक तयार गरी संचालनमा ल्याउने तर्फ मुख्य रूपमा केन्द्रित रहेको छ।

नगर सभा सदस्यज्युहरु:

२०. कोभिड -१९ संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणमा सफलता हासिल गर्न स्वास्थ्य उपकरण तथा औषधी आपूर्तिको उचित व्यवस्था मिलाइनेछ । क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, स्वास्थ्य परिक्षण तथा थप आइसोलेसन वार्डको स्थापना गरी उपचारको समुचित प्रवन्ध मिलाइने छ। रोग प्रतिरोधी क्षमता विकास गरिनुका साथै मनोपरामर्श संग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
२१. संघ सरकारको सहकार्यमा उपमहानगरपालिकास्तरीय अस्पताल स्थापना गरिनेछ । एक वडा एक स्वास्थ्य संस्थाको निति अनुरूप प्रत्येक वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सवलीकरण सुदृढिकरण एवं भौतिक पूर्वाधार विकासमा विशेष जोड दिइनेछ ।
२२. उपमहानगरवासी विशेष गरेर सिकलसेल एनेमिया, थाल्सेमिया र प्रसुती सेवाका विरामीहरुका लागि रगत निःशुल्क प्रदान गर्न नगर प्रमुख रक्त संचार सेवालार्इ निरन्तरता दिईनेछ ।
२३. आमा र शिशुको जीवन रक्षाको लागि उपप्रमुख आमा शिशु सुरक्षा खुत्रुके बचत कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । नियमित गर्भ जाँच र स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउन सुरक्षित सुत्केरी अभियान संचालन गरिनुका साथै सुरक्षित सुत्केरी अभियानलाई प्रोत्साहित गर्न आमा खुत्रुके बचत कार्यक्रम मार्फत प्रसुती अवस्थामा रु.१०००।०० उपलब्ध गराइनेछ ।
२४. नगरवासीको आपतकालीन स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँचका लागि एम्बुलेन्स तथा नगर क्षेत्रमा शव व्यवस्थापनका लागि शववाहन खरिद गरिनेछ ।
२५. उच्च रक्तचाप, मधुमेह, दम, मृगौला, कलेजो र महिलाहरुको पाठेघर सम्बन्धी रोगको रोकथाम, पहिचान, परिक्षण र उपचारका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै फोक्सोको दिर्घ रोगीलाई सुघ्ने औषधि निःशुल्क वितरण गरिनेछ ।

२६. ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम अन्तर्गत घरदैलो स्वास्थ्य उपचार सेवालार्ई निरन्तरता दिइनेछ ।
२७. आयुर्वेदिक एवं प्राकृतिक चिकित्सा प्रणालीको विस्तार र प्रवर्द्धन गरिनेछ । आम नागरिकलार्ई योगाभ्यास र शारीरिक व्यायाम सहितको सक्रिय जीवन पद्धति अपनाउन प्रेरित गरिनेछ । वडाहरुमा व्यायामशाला, आरोग्य केन्द्र र योग केन्द्रहरु स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
२८. महामारी रोग तथा विपद ब्यवस्थापनको पुर्व तयारी टिम (RRT Committee) लार्ई थप शसक्त बनाइनेछ ।
२९. सिकलसेल एनिमिया रोग समय मै पत्ता लगाई जिन शुद्धिकरणको लागि नियमित रुपमा रक्त समूह जाँच तथा जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३०. महिला स्वास्थ्य स्वयसेविकाहरुको व्यवस्थापनलार्ई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३१. लागु औषध दूर्व्यसन विरुद्ध सरोकारवालाहरुको सहयोगमा विशेष कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
३२. जन्मजात विकलांग न्यूनीकरण गर्न गर्भवती आमाहरुलार्ई नियमित निःशुल्क भिडियो एक्सरे गर्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै आँखामा लाग्ने रोग मोतिया विन्दुको अप्रेशन निःशुल्क गर्ने व्यवस्थालार्ई निरन्तरता दिइनेछ ।
३३. किसानहरुलार्ई समयमै मूल बिऊ, उपलब्ध गराई उत्पादकत्व वृद्धि गर्न ६०% अनुदानमा मूल विऊ (धान, गहुँ, मकै) उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ । हालको अनुदान दिने प्रकृत्यालार्ई थप विश्वसनीय, प्रभावकारी, पहुँचमा वृद्धि हुने गरि वास्तविक किसानलार्ई सहि ढंगले उत्पादनमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।

३४. सरकारी मध्यस्थतामा खेती गर्न चाहने कृषि उद्यमी तथा विदेशबाट फर्केका युवा युवतीहरूलाई मध्येनजर गरी "भूमि बैंक" स्थापना मार्फत करारमा खेती गर्न जग्गा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३५. पूर्णकालिन कृषकहरूलाई वर्गीकरण गरि परिचयपत्रका आधारमा सहूलियत र प्राविधिक सेवा प्रदान गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३६. वनलाई कृषि संग आवद्ध गर्दै जिल्ला वन कार्यलय संगको सहकार्यमा आगामी आ.व.मा कम्तिमा १ (एक) वटा नमुना कृषि वन विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३७. कृषि योग्य भूमिको नियमित माटो परिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । कृषकहरूलाई माटोको प्रकार, गुणस्तर र हावापानी अनुकूल खेती गर्न एवं उचित मात्रामा मल, बिऊ र विषादीको प्रयोग गर्न प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
३८. कृषि उपजको बजारीकरण एवं हाटबजारलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
३९. कृषि उत्पादन वृद्धि गर्न सबै कृषि योग्य भूमिमा सिंचाई सुबिधा पुर्याउन विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । कृषि सिंचाईका लागि जलाशय निर्माण तथा पोखरी संरक्षण, डिप बोरिड निर्माण, स्यालो ट्युबवेल, लिफ्ट सिंचाई निर्माण, साना सिंचाई, थोपा सिंचाई आदिलाई आगामी आ.व.मा समेत निरन्तरता दिइनेछ ।
४०. किसानहरूलाई समयमै रासायनिक मल आपूर्ति गर्न व्यवस्था मिलाइनुका साथै विदेशबाट फर्केका युवा युवतीलाई लक्षित गरि सहकारी तथा सामुहिक कृषि विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४१. रैथाने बाली तथा पशुपन्छीहरूको उत्पादनमा जोड दिदै जैविक विविधताको संरक्षण गर्न एक वडा एक सामुदायिक बिऊ बैंक तथा नश्ल संरक्षण केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।

४२. कृषकहरूले उत्पादन गरेका कृषि उपजहरूको (धान, गहुँ, मकै) न्यूनतम मूल्य निर्धारण गरिनुका साथै खाद्य भण्डारण एवं विक्री वितरणको उचित व्यवस्था मिलाईनेछ ।
४३. स्रोत तथा प्रमाणित बिऊ उत्पादन गर्ने सहकारी तथा निजी फर्म केन्द्रहरूको सुदृढिकरण गरी स्तरीय बिऊ उत्पादन गर्न विज वृद्धि कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
४४. विभिन्न बाली तथा वस्तुको व्यावसायिक उत्पादन हुने क्षेत्रलाई एकीकृत पकेट क्षेत्र घोषणा गरि कृषकलाई एकीकृत सेवा सर्वसुलभ रूपमा प्रदान गरिनेछ। खेती प्रणालीमा यान्त्रीकीकरण गर्नका लागि कृषि अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
४५. कृषिमा महिला संलग्नता एवं सहभागिता वढाउनुका साथै सामुहिक एवं करार खेतीलाई विशेष प्राथमिकता दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ। कृषि उपज/वस्तुहरूको बीमाका लागि कृषकहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
४६. प्रत्येक वडाको सम्भाव्यताको आधारमा पकेट क्षेत्रको पहिचान गरी कृषकलाई एकीकृत रूपमा सेवा सुबिधा उपलब्ध गराइनेछ ।
४७. खाद्य बस्तुमा आत्मनिर्भर उन्मुख योजना तर्जुमा गरिनेछ । कृषि भण्डारण तथा वजारीकरण प्रक्रियामा आवश्यक व्यवस्था, उत्पादन, प्रशोधन एवं मूल्य शृंखलाको समुचित प्रयोगबाट उत्पादक किसानले वास्तविक लाभ लिन सक्ने वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरू

४८. पशुपंक्षी व्यवसाय अन्तर्गत चालु आ. व. मा संचालित बाखापालन तथा गाई भैसीपालन पकेट प्याकेज कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ र नगरपालिकाको एकल वा प्रदेश तथा संघ सरकारसंग सहकार्य गरि थप पकेट प्याकेज कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

४९. नगरपालिकामा वसोवास गरेका कृषकहरूलाई बहुउद्देश्य कुखुरापालन व्यवसाय तर्फ आकर्षण गरि पोषण सुधारका लागि बहुउद्देश्य कुखुराका चल्ला वितरणमा ढुवानी सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।
५०. पशुपंक्षीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न एकिकृत प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउनुका साथै वित्तीय तथा अन्य सेवामा सहजीकरण गरिनेछ ।
५१. कृत्रिम गर्भाधान सेवा प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई विस्तार गरिनेछ। कृत्रिम गर्भाधान सेवा पुग्न नसक्ने स्थानमा प्राकृतिक गर्भाधान सेवा विस्तार गर्न उन्नत नक्षका राँगा, बोका तथा बहर वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५२. घोराही उप-महानगरपालिकालाई दुधमा आत्म निर्भर बनाउनका लागि दुग्ध उत्पादन प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५३. पशुपन्छीको उत्पादकत्व वृद्धीका लागि गुणस्तरिय आहारा आवश्यक हुने हुदा पशु आहारा विकास कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ र जस अन्तर्गत उन्नत जातका घाँसका सेट बिऊ तथा डाले घाँसका विरुवामा पुर्ण अनुदान तथा सहकार्य गरि वितरण गरिनेछ ।
५४. गुणस्तरिय पशुजन्य उत्पादनका लागि पशु स्वस्थ हुन आवश्यक हुन्छ । त्यसैले पशु स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि पशु स्वास्थ्य परिक्षण गरि आन्तरिक तथा बाह्य परजीवीका औषधि तथा संक्रामक रोग विरुद्धको खोपको व्यवस्था गरिनेछ साथै ग्रामिण भेगका पशुको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार ल्याउन पशु स्वास्थ्य शिविरको संचालन गरिनेछ ।
५५. नगरमा बढ्दो यूवा बेरोजगार समस्या समाधान गर्न एवं वैदेशिक रोजगारवाट फर्केका यूवाहरूका लागि सहकार्यमा यूवा लक्षित अनुदान कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
५६. पशुपालन व्यवसायलाई प्रभावकारी रूपमा संचालनका लागि कृषकहरूलाई विभिन्न विधामा १-३ दिने तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

५७. माछापालन व्यवसायलाई प्रतिस्पर्धि बनाउन माछाका भुरा खरिद तथा ढुवानीमा पुर्ण तथा सहकार्यमा अनुदान व्यवस्था गरिनेछ । साथै माछा फार्मको सुदृढिकरणमा सहकार्य गरिनेछ ।
५८. पशुपन्छीको मृत्यू भइ कृषकलाई पुग्ने क्षतीवाट राहत प्रदान गर्न पशु विमा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । पशु विमा कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा संचालन गर्न किसानमा जागरण अभियान संचालन गरिनेछ ।
५९. पशुपालनमा विविध क्षेत्रसंग सम्बन्धित कृषकहरूका विविध मागहरू हुनेहुँदा मागमा आधारित कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
६०. दुधको वजारीकरणका लागि कृषकले प्रयोग गर्दै आएका प्लाष्टीकजन्य सामाग्री प्रतिस्थापन गरि गुणस्तरीय दुधको वजारीकरणमा जोड दिइनेछ ।
६१. पशुपालक फार्म व्यवसायिहरूलाई पशु स्वास्थ्य तथा पोषण सुधारका लागि डोर टु डोर औषधि वितरण कार्यक्रम संचालनमा ल्याइनेछ ।
६२. प्रदेश सरकारको सहकार्यमा मौरी जोन साथै मौरी स्रोत केन्द्र संचालन गरिने छ । सबै वडामा कृषि तथा पशु सेवा सम्बन्धी प्राविधिक सेवा सरल, सहज र पहुँचयोग्य बनाउन सेवा क्षेत्र निर्धारण गरी कृषि तथा पशु सेवा प्राविधिकको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६३. सार्वजनिक विद्यालयको समग्र सुधारका लागि विद्यालय तथा शिक्षण संस्थाको नक्शांकन गरी भूगोल र न्यूनतम विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा समायोजन गरिनेछ । गुणस्तरीय शिक्षाका लागि विद्यालयमा योग्य, दक्ष र शिक्षण पेशामा प्रतिबद्ध शिक्षकको आपूर्ति, विकास र परिचालन गरिनेछ ।

६४. समग्र शैक्षिक गतिविधिमा सुधार एवं गुणस्तरीयता कायम गर्न सामुदायिक विद्यालयका प्र.अ. संग नतिजा सुचकमा आधारित कार्य सम्पादन सम्झौता गरिनेछ। प्र.अ. ले आफु मातहतका प्रत्येक शिक्षकसंग कार्य सम्पादन सम्झौता गर्नुपर्नेछ । कार्य सम्पादन सम्झौतालाई शिक्षकको वृत्ति विकाससंग आवद्ध गरिनेछ ।
६५. शुन्य शुल्कमा आधारभूत नमुना विद्यालय घोषणा गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६६. वर्तमान असहज परिस्थितिलाई मध्यनजर गर्दै शैक्षिक गतिविधिलाई नियमित गर्न बैकल्पिक प्रणालीबाट विद्यार्थीको सिकाई सहजीकरणका लागि कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
६७. थारु भाषाको पाठ्यक्रम तयार गरि कक्षा ५ सम्म ऐच्छिक विषयको पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ।
६८. प्रारम्भिक बालशिक्षा ३ देखि ५ वर्ष उमेर समुहका सबै बालबालिकालाई प्रारम्भिक बाल शिक्षाको अवसर प्रदान गर्न विद्यालय संरचना भित्र प्रारम्भिक बाल शिक्षा संचालन गरिनेछ । साधन स्रोतका आधारमा नर्सरी, एल.के.जी र यु.के.जी गरी बढीमा २ तहमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
६९. घोराही उपमहानगरपालिकाका सामुदायिक विद्यालयबाट माध्यमिक तहको परिक्षामा उच्च अंक प्राप्त गर्ने मध्ये १ (एक) जना छात्र र १ (एक) छात्रा गरि जम्मा २ (दुई) जनालाई उच्च शिक्षा अध्ययनमा सहयोगका लागि जनही रु. ५०००००।००(पाँच लाख) का दरले प्रोत्साहन स्वरूप नगद उपलब्ध गराइनेछ।
७०. घोराही उपमहानगरपालिकास्तरीय मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता र उपमेयर कप महिला भलिबल प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

७१. 'मलाई बढ्न देउ विवाह होइन पढ्न देउ' भन्ने नारा सहित विभिन्न शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सरोकारवाला सबैको सहभागितामा बालबालिका विद्यालय भर्ना दर १००% पुर्याउने लक्ष्य लिईनेछ ।
७२. 'एक वडा एक प्राविधिक विद्यालय स्थापना' गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिनेछ । अन्य आवश्यक संकायहरूको अनुमती तथा कक्षा थप गर्ने सम्बन्धमा बिस्तृत सम्भावना अध्ययन गरि आवश्यकताका आधारमा पहुँच विस्तार गरिनेछ ।
७३. प्रत्येक विद्यालयमा प्रत्येक साताको शुक्रबार अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा खेलकुद अनिवार्य गरिनेछ । खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलापलाई शिक्षकको कार्यसम्पादनसंग आवद्ध गरिनेछ ।
७४. नगर क्षेत्रमा नियम संगत संचालन नभएका तालिम केन्द्रहरू तथा कोचिङ सेन्टर तथा छात्रावास कानूनी दायरामा ल्याई प्रभावकारी नियमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७५. बालबालिकाहरूको चौतर्फी विकासका लागि "एक विद्यालय एक बालविकास केन्द्रको अवधारणा" अनुरूप कार्य अगाडी वढाईनेछ । प्रारम्भिक बाल शिक्षा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित रूपमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
७६. विद्यालय व्यवस्थापन समितिको क्षमता वृद्धि गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । संस्थागत विद्यालयमा अनुगमनको प्रभावकारी व्यवस्था मिलाईनेछ ।
७७. समावेशी शिक्षा अन्तर्गत लेखाजोखा प्राविधिक समिति गठन गरिनेछ ।
७८. राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी भइ पदक प्राप्त गर्न सक्ने गरी खेलाडीको क्षमता विकास गरिनेछ ।

नगरसभा सदस्यज्यूहरू

७९. अत्यावश्यक बाहेकका नयाँ आयोजना नथप्ने र कार्यान्वयनमा रहेका तथा अधुरा आयोजनालाई सम्पन्न गर्ने गरी बजेट परिचालन गरिनेछ ।
८०. भवन संहिता विपरित भवन निर्माण गर्ने घरधनीलाई नगरबाट उपलब्ध गरिने सेवा सुबिधाबाट बन्चित गरिनुका साथै भवन आचारसंहिता पालना गर्न आवश्यक कानूनी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८१. नगरको मुख्य बजार क्षेत्रमा बढ्दै गैरहेको ध्वनी, वायु प्रदुषण कम गर्न सडक दुर्घटना, न्यूनीकरण तथा यात्रु आवागमनलाई व्यवस्थित गर्न ठूला सवारी साधनहरू (ट्रक, मिनिट्रक, ट्रीपर) को आवागमनका लागि वैकल्पिक मार्गको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
८२. प्रदेश सरकारको समेत सहकार्यमा औद्योगिक ग्राम तथा औद्योगिक क्षेत्र स्थापनाका लागी कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
८३. पूर्वाधार विकास लगायत उपमहानगरको समग्र विकास व्यवस्थापन र शासकीय प्रबन्धमा प्रभावकारिता ल्याउने गरी विज्ञहरू सम्मिलित एक कार्यदल गठन गरिनेछ ।
८४. आगामी आ.व.मा पूर्वाधार विकासको गुरुयोजना तयार गरी उपमहानगरका गौरवका आयोजनाहरू र रणनीतिक महत्वका पूर्वाधार विकासका आयोजनाहरू पहिचान गरी अघि बढाइनेछ । पूर्वाधार निर्माणमा प्रयोग हुने यन्त्र, उपकरणको आपूर्तिको व्यवस्था मिलाई आयोजना कार्यान्वयनलाई थप सहज र प्रभावकारी बनाइनेछ । आयोजना बैंक तयार गरी संचालनमा ल्याइनेछ ।
८५. एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम मापदण्ड तयार गरी जोखिमयुक्त बस्तीहरूको स्थानान्तरण र विपद प्रभावित क्षेत्रको पुनर्निर्माण लगायतका कार्यलाई एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम एवं नमुना गाउँ विकास कार्यक्रममा समाहित गरिनेछ ।

८६. विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन अनुसार नगरपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाइनेछ । वडा कार्यालय भवन नभएका वडाहरूमा वडा कार्यालय भवनहरू निर्माण गरिनेछ ।
८७. संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा लखन पार्क, गुलरिया पार्कमा सांस्कृतिक संग्राहलय एवं बधशाला निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८८. घोराही उप-महानगरपालिकाको केन्द्रबाट वडा केन्द्रहरूलाई जोड्ने एक एक वटा सडक छनौट गरी कालोपत्रे गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८९. कृत्रिम जलाशय निर्माण तथा संरक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । कृत्रिम जलाशय बहुउद्देश्यगत क्षेत्रमा प्रयोग गरी रोजगारी सिर्जना मार्फत आन्तरिक आय अभिवृद्धि गरिनेछ ।
९०. संघ र प्रदेश सरकारको समन्वयमा एक स्थानीय तहबाट अर्को स्थानीय तह र जिल्ला जोड्ने सडक निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाइनेछ । अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद मैदान निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९१. घोराही प्रवेश गर्ने लमही-घोराही सडक खण्डमा अत्याधिक सवारी चापका कारण साँघुरो भई अत्याधिक जोखिमयुक्त भएकोले संघ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा वैकल्पिक प्रवेश मार्ग निर्माण गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
९२. संघीय सरकारको सहयोगमा घोराही-१०, नारायणपुरमा निर्माण हुने आन्तरिक बिमानस्थल निर्माण कार्यमा आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
९३. 'एक वडा एक खेल मैदान' निर्माण कार्य क्रमिक रूपमा अगाडी बढाइनेछ । घोराही -१७ मा रहेको क्रिकेट मैदानलाई अत्याधुनिक र सुबिधा सम्पन्न बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । निर्माणाधीन अटो भिलेज कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९४. शहर भित्रका प्रमुख क्षेत्रहरुमा पर्ने सडकहरुलाई नियमित मर्मत सम्भार गरिनेछ । ग्रामिण सडकहरुलाई जुनसुकै समयमा पनि यातायात संचालन योग्य बनाउन पुल तथा कल्भर्ट निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
९५. नगर भित्रका दुर दराजमा रहेका बस्तीहरु नगरकेन्द्रसंग जोड्न Link Road निर्माण गर्ने कार्यलाई थप अघि बढाइनेछ ।
९६. नगर भित्र बन्दै गरेका र बनिसकेका सडकहरुको MTMP बाट संकलन भएका तथ्यांक बमोजिमको सडकको चौडाई निर्धारण गरी व्यवस्थित गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
९७. प्रदेश सरकारको सहकार्यमा आधुनिक सुबिधा सम्पन्न व्यावसायिक भवन निर्माण सम्भाव्यता अध्ययन कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
९८. न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति हुने गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९९. वडा नं. १० को नारायणपुरमा कभर्ड हल निर्माण गरिनेछ ।

नगर सभा सदस्यज्यूहरु:

१००. वडा स्तरीय सरसफाइ समिति लगायतका सरोकारबाला निकायसंग समन्वय गरी पूर्ण सरसफाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । पूर्ण सरसफाई अभियान सफल पार्न स्वच्छता वडा घोषणा गर्ने टोल तथा वडाहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
१०१. सकशड ट्यांकबाट शौचालय सफा गर्दा दिशाजन्य बस्तु ल्यान्डफिल साईटमा ब्यवस्थापन गरिरहेको हुँदा सो दिशाजन्य बस्तुबाट ग्याँस उत्पादनका लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।

१०२. घोराही नगर क्षेत्रमा कुनै पनि सवारी साधनबाट सडकमा कुनै किसिमको फोहर फाल्न नदिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०३. “म बदलिनेछु मेरो नगर बदलिनेछ” भन्ने नाराका साथ प्रत्येक टोल विकास संस्थामा मासिक रूपमा सरसफाई अभियान सञ्चालन गरी फोहर नगर्ने बानीको विकास गराइनेछ ।
१०४. फोहरजन्य पदार्थहरूको श्रोतमा बर्गिकरण गरी फोहरको मात्रा घटाउने, गल्ने र नगल्ने फोहरजन्य पदार्थको पुनः प्रयोग र पुनः प्रशोधन विधिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१०५. ल्यान्डफिल साइटमा निर्माणाधिन बायोग्याँस प्लान्टलाई यथासक्य छिटो सम्पन्न गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउन गल्ने फोहरलाई घरधुरी स्तरमा छुट्टाउने कार्यलाई अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१०६. बिस्तारै प्रदुषित हुदै गएको कटुवा र सेवार खोलालाई निजी क्षेत्र, संघ संस्था, कार्यालय लगायत सबै क्षेत्रको सहभागितामा कटुवा र सेवार खोला सरसफाई अभियान सञ्चालन कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ
१०७. धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको सरसफाईमा समितिका पदाधिकारीसंगको सहकार्यमा सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१०८. सरसफाई कार्यमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने टोल विकास संस्था, विद्यालय, संघ संस्था र कर्मचारीलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गरिनेछ ।
१०९. सडक, नाली, सार्वजनिक र खुल्ला स्थानमा फोहर फाल्नेलाई कारवाही गरिनेछ । सोको प्रभावकारी अनुगमनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११०. औद्योगिक, हस्पिटलजन्य र रासायनिक फोहरको व्यवस्थापन सम्बन्धित पक्षले नै गर्नुपर्ने नीति लिइनेछ साथै सोको लागि आवश्यक सहजीकरण उपमहानगरपालिकाबाट गरिनेछ ।

१११. घोराही चोक देखि कटुवाखोला सम्म र कृष्ण सेन मार्गको घोराही प्यूठान सडक खण्डको नवलपुर टोलसम्मको ग्रीन बेल्ट क्षेत्रमा थप पूर्वाधार निर्माण एवं हरियाली प्रवर्द्धन गरी नगरको सौन्दर्य वृद्धि गरिनेछ ।
११२. नमुनाको रूपमा टोल विकास संस्थाको सहकार्यमा कम्तिमा २ वटा टोलमा सडकको दुबै किनारामा एकै प्रजातिको फूलजन्य बिरुवा रोपिने कार्यलाई अघि बढाइनेछ ।
११३. पूर्ण सरसफाई तथा बाताबरण मैत्री घोषणा गर्ने टोललाई सरसफाई सेवा शुल्कमा लाग्ने शुल्कको निश्चित प्रतिशत छुट दिइने निति अबलम्बन गरिनेछ ।
११४. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यलाई वडा सम्म विस्तार गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
११५. प्लास्टिक जन्य पदार्थहरूको उपयोगलाई निरुत्साहित गर्दै वातावरणीय प्रदुषण कम हुने बस्तुहरूको उत्पादन र प्रयोग गर्न प्रेरित गरिनेछ ।
११६. नगर भित्रका सबै वस्तीहरूमा सफा तथा सुरक्षित खानेपानीको ब्यबस्थापन गर्ने निति लिईनेछ । प्रदेश सरकारको सहकार्यमा सबै नगरवासीलाई सुरक्षित खानेपानी सेवा पुर्याउने “ एक घर एक धारा” अवधारणा अनुरूप खानेपानी आयोजना निर्माण गरिनेछ ।
११७. भूमिगत पानीको पुनर्निर्माण गर्ने उपाय र प्रविधिको विकास गरी श्रोतको संरक्षण गरिनेछ ।
११८. खरको छानो मुक्त गर्न वाँकी रहेका वडाहरूमा खरको छानो मुक्त कार्यक्रमलाई आगामी आ.व.मा समेत कायम राखी खरको छानो मुक्त नगर घोषणा गरिनेछ ।

११९. प्राकृतिक प्रकोपका हिसाबले जोखिममा रहेका स्थानहरूमा बृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गरी वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्दै हरियाली प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१२०. बाढी तथा डुबानको जोखिममा रहेका स्थानहरू तथा वस्तीहरूको सुरक्षाका लागि संवेदनशील ठाँउहरूका नदी किनारामा तटबन्ध तथा तारजालीको कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । घोराही नगरक्षेत्र भित्रका ताल तथा जलाशयहरूलाई सुरक्षित बनाउन आवश्यक पूर्वाधारहरू तथा उपकरणहरू निर्माण एवं जडान गरिने छ ।
१२१. वातावरण संरक्षण तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा नगरबासीहरूमा जनचेतनाको अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१२२. उपमहानगरपालिकाको कार्यालय परिसरलाई वातावरणीय दृष्टीले थप सुन्दर एव आकर्षक बनाईनेछ ।
१२३. विपद् व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षण सँग सम्बन्धीत कानून एवम् नीतिहरूको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अनुगमन एवं मूल्याङ्कन सम्बन्धी कार्य गरिनेछ ।
१२४. सामाजिक वातावरण सुधार तथा दुर्व्यसन मुक्त समाज निर्माणका लागि अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१२५. वडा स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समितिको परिचालन तथा खोज उद्धार सामाग्रीको व्यवस्थापनमा सहजिकरण गरिनेछ ।
१२६. विपद्को पुर्वतयारीका लागि सम्भाव्य जोखिमको पहिचान र न्यूनीकरण गर्ने, क्षतिको पूर्वानुमान गर्ने र सतर्कताका लागि पुर्व चेतावनी दिने प्रणाली विकास गरिनेछ ।
१२७. “एक व्यक्ति एक विरुवा” कार्यक्रम अभियानका रूपमा संचालन गर्न टोल विकास संस्थाहरूलाई सक्रिय रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
१२८. वेवारिसे चौपाया व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन घरपालुवा चौपायाको दर्ता अभियान संचालन गरिनेछ ।

१२९. नगरभित्र लैंगिक हिंसा प्रभावितका लागि समुदायमा आधारित संरक्षण कार्यक्रम र अल्पकालिन आश्रयगृह (सेवाकेन्द्र) तथा राहत प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३०. दलित, मुस्लिम, पिछडा वर्ग, आदिवासी जनजाती समुदायमा अत्यधिक प्रचलनमा रहेको बालविवाह न्यूनिकरण गर्न “बिहेवारी बिस वर्ष पारी” भन्ने अभियान संचालन गरि ३५ दिन भित्र विवाह दर्ता गराएमा परिपक्व जोडीका रूपमा पुरस्कृत गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३१. बालश्रमिक राखे र पठाउनेको अभिलेख राखी सार्वजनिकिकरण गरि बालश्रम मुक्त नगर बनाउने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१३२. सन २०२१ सम्म घोराही उपमहानगरपालिकालाई लैंगिक हिंसा नियन्त्रित नगरपालिका घोषणा गर्न लैंगिक हिंसा निवारणका लागि निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक एवं संरक्षणात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१३३. 'एक वडा एक युवा क्लब' गठन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३४. स्थानीय स्तरमा रहेको टोल विकास संस्था, महिला सहकारी संस्था, बालक्लब, बालसञ्जाल, किशोर किशोरी समूह सञ्जाल, युवा समूह, युवा सञ्जाल, दलित संजाल, एकल तथा लैंगिक हिंसा प्रभावित महिला समूह तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिको क्षमता विकास, संस्थागत, संरचनागत विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१३५. सन २०२१ सम्म घोराही उपमहानगरपालिकालाई बालमैत्री नगर घोषणा गर्न स्थानीय वालमैत्री शासन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१३६. जेष्ठ नागरिकहरूलाई लक्षित गरी जेष्ठ नागरिकको संख्या बढी भएका वडाहरूमा क्रमश लागु हुने गरी जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्रलाई विस्तार गरिदै लगिने छ । जेष्ठ नागरिकहरूको नियमित स्वास्थ्य परिक्षण एवं

परामर्शका लागि कम्तिमा दुई पटक विशेषज्ञ सहितको शिविर संचालन गरिनेछ ।

१३७. जेष्ठ नागरिक परिचय पत्रका आधारमा प्राप्त हुने सेवा सुविधालाई प्रभावकारी बनाउन सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गरी उचित कार्यान्वयनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१३८. अनाथ, जोखिममा रहेका तथा सडक बालबालिकाहरूको पुनःस्थापनाका लागि विशेष संरक्षणको निति अवलम्बन गरिनेछ ।

१३९. अपांगता भएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरी अभिलेख तयार गरिनेछ । अपांगताको प्रकृती अनुसार क्षमता विकासको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१४०. घोराही उपमहानगरपालिकाको उपयुक्त स्थानमा कम्तिमा एक वटा बाल उद्यान केन्द्र निर्माण गरिनेछ । साथै मौजुदा बालगृह आपतकालीन आश्रयगृह सञ्चालनको न्यूनतम मापदण्डलाई समयानुकूल सुधार गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१४१. गैर सरकारी संस्थाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरू अनिवार्य रूपमा नगर सभामा पेश गर्नु पर्ने नीति लिइनेछ । गैर सरकारी संस्थाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरूलाई दुर्गम वस्ती एवं पिछडिएका क्षेत्रहरूमा संचालन गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।

१४२. सरोकारवाला निकायको सहयोगमा सडक मानव मुक्त नगर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४३. सिपमुलक तालिमलाई प्रभावकारी बनाउन प्रशिक्षकको योग्यता निर्धारण गरी सम्बन्धित प्रशिक्षण केन्द्र र दक्ष प्रशिक्षकबाट मात्र तालिम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४४. महिला, दलित, आदिवासी, मुस्लिम, लोपोन्मुख एवं अल्पसंख्यक जातजाति तथा पिछडिएको वर्गका लागि क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरी स्वरोजगार बन्ने तर्फ प्रेरित गरिनेछ ।

नगर सभाका सदस्यज्यूहरु:

१४५. छिटो न्यायको सिद्धान्त अनुसार मुद्दाहरु यथासक्य छिटो टुंग्याउने नीति लिई प्रभावकारी न्यायको प्रत्याभुति गरिनेछ । न्यायिक समितिका पदाधिकारी, मेलमिलापकर्ता लगायतको क्षमता विकासका लागि क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१४६. पुनर्स्थापना भएका परिवारहरुमा पारिवारिक सु-सम्बन्ध र सामाजिक सदभाव कायम गर्न निरन्तर अनुगमन गरी पारिवारिक र सामाजिक सु-सम्बन्धलाई बढवा दिइनेछ । न्यायमा पहुँच नभएका पीडित, असाह्य, अशक्तहरुलाई निःशुल्क कानूनी सेवा प्रदान गर्न खडा गरिएको कानूनी सहायता कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१४७. सहकारी क्षेत्रको क्षमता विकास गरी सीप, जनशक्ति र पुंजीलाई उत्पादनमुलक काममा प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१४८. सहकारी क्षेत्रको उपयोग, परिचालन र वित्तीय सुशासनका लागि सघन अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ ।

१४९. स्थानीय उत्पादन वृद्धि रोजगारी सिर्जना र गरिबी न्यूनीकरण गर्न सहकारी क्षेत्र प्रवर्द्धन गरिनेछ । उद्देश्य र कार्य क्षेत्रको विश्लेषणको आधारमा सहकारी संस्थाहरुलाई एक आपसमा गाभिन प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१५०. उद्यमशीलता विकास र स्थानीय पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहकारी क्षेत्रको भूमिका बढाईनेछ । उत्पादनमुलक सहकारी संस्थालाई प्रोत्साहित गरिनुका साथै महिला उद्यमी समुह तथा सहकारीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१५१. कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्न साना किसानहरूलाई सहकारीको माध्यमबाट एकीकरण गरिनेछ । साना तथा मझौला उद्योग र ग्रामिण तथा सामाजिक विकासमा सहकारी तथा सामुदायिक क्षेत्र परिचालन गरिनेछ ।
१५२. सामी परियोजनाको सहकार्यमा वैदेशिक रोजगारमा जाने युवायुवतीका लागि जनचेतना लगायत विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । बेरोजगार एवं विदेशबाट फर्केका युवायुवतीलाई स्वदेशमै श्रम गर्ने बानीको विकास गर्न श्रम बैंक संचालन सम्बन्धी कानून निर्माण गरी न्यूनतम रोजगारीको सिर्जना गरिनेछ ।
१५३. पर्यटन क्षेत्रको विकासका लागि धार्मिक पर्यटन, सांस्कृतिक पर्यटन, पर्यापर्यटन, ग्रामिण पर्यटन लगायतका व्यवसायको विविधीकरण र विकास गरी रोजगारीको अवसर वृद्धि गरिनेछ ।
१५४. उपमहानगर भित्रका ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, पुरातात्विक, प्राकृतिक एवं अन्य पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गरिनेछ ।
१५५. होमस्टेको विकास मार्फत ग्रामीण पर्यटन प्रवर्द्धन गरिनेछ । होमस्टेलाई स्थानीय संस्कृति, भेषभूषा, मौलिकता र परम्परागत पेशा तथा घरेलु उत्पादन संग आवद्ध गरिनेछ ।
१५६. थारु, मगर लगायत समुदायको कला, संस्कृति समेतको प्रवर्द्धन हुने विविध कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । उपयुक्तस्थल छनोट गरी संघ, प्रदेश पर्यटन मन्त्रालयको सहकार्यमा संग्रहालय निर्माणको कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ ।
१५७. भाषा, साहित्य, कला, संस्कृतिको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकासका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्दै संग्रहालयहरूलाई जानकारीमुलक र व्यवस्थित गराउदै लगिनेछ ।

१५८. पर्यटकीय सम्पदाहरूको प्रचार प्रसार गर्न र पर्यटन सम्बन्धी तथ्यांक, सुचना व्यवस्थित गर्न पर्यटन सुचना केन्द्र संचालन गरिनेछ ।
१५९. बबई नदीको बहुआयामिक महत्व र सम्भाव्यताका आधारमा उपयोग सम्बन्धी योजनाबद्ध कार्य संचालन गरिनेछ ।
१६०. पर्यटन पूर्वाधारलाई व्यवस्थित र दीर्घकालिन बनाउन निर्मित गुरुयोजना अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा क्रमिक रूपमा योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१६१. गुणस्तरीय वस्तुको आपूर्ति सुनिश्चित गर्न गुणस्तर परिक्षण र नियमित अनुगमनमा जोड दिइनेछ। उपभोक्ताको हकहित संरक्षणका लागि जागरण अभियान र उपभोक्ता शिक्षा संचालन गरिनेछ । बजार नियमन सम्बन्धी कानून निर्माण गरी कालोबजारी कृत्रिम अभाव, सिन्डिकेट र कार्टेलिङ्ग कडाईका साथ नियमन गरिनेछ ।
१६२. आगामी वर्ष सबै महाशाखा, शाखा एवं वडाहरूबाट प्रवाह गरिने सेवालाई गुणस्तरीय सूचना प्रविधि र सफ्टवेयर प्रणालीमा आधारित गरिनेछ। सूचना प्रविधि स्रोतको उच्चतम प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउनुका साथै सूचना प्रविधिमैत्री स्थानीय सरकारको अवधारणा ल्याइनेछ । नगर सूचना केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१६३. नगरबाट प्रवाह गरिने सूचनाहरू Website, Mobile App, Digital सूचना बोर्ड लगायत विभिन्न सामाजिक संजालहरू मार्फत समेत प्रवाह गरिनेछ। नगरपालिकाबाट प्रकाशित हुने प्रकाशनहरू नगरसभाबाट पारित कामकाजको भाषामा समेत प्रकाशन गरिनेछ।
१६४. निजि क्षेत्रको सहकार्यमा सूचनाको हक सम्बन्धी कानूनलाई जनस्तर सम्म पुर्याई प्रभावकारी बनाइनेछ। खोज पत्राकारिता, विकास पत्राकारिता, पर्यटन

पत्रकारिता, सम्पादकीय लेखन लगायत क्षेत्रमा कार्यरत पत्रकारहरूको क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। हाम्रो नगर रेडियो कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१६५. बजारमा हुने अपराधिक गतिविधि/क्रियाकलाप नियन्त्रण गर्न एवं बजार सुरक्षाका लागि बजारका मुख्य स्थानहरूमा cctv जडान गरिनेछ ।

१६६. सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीले समयमै भत्ता प्राप्त गर्ने गरी निकास प्रणालीलाई यथाशक्य छिटो छरितो बनाइनेछ । बैंकिङ प्रणाली मार्फत भत्ता वितरण गर्दा देखा परेका समस्याका सम्बन्धमा भत्ता वितरण गर्ने बैंकहरूसंगको संवाद एवं सहकार्यका माध्यमबाट समाधान गरी छिटो छरितो रूपमा सुविधा प्राप्त गर्नेतर्फ विशेष पहल गरिनेछ ।

१६७. आगामी आ.व.मा सबै वडाहरूबाट online प्रणाली मार्फत व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । समयमै व्यक्तिगत घटना दर्ता गराउन जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू:

१६८. राजस्व प्रभावकारी परिचालनको लागि राजस्वको दायरा बढाउने। नयाँ क्षेत्र पहिचान गर्ने र भैरहेको स्रोतबाट गुणात्मक राजस्व परिचालन गरिनेछ ।

१६९. करको दायरा बढाउने र बढी भन्दा बढी व्यवसायीहरूलाई कर बुझाउन प्रेरित गर्ने गरी विविध कार्यक्रम सहित कर जागरण अभियान संचालन गरिनेछ । घर जग्गा बहाल कर, व्यवसाय कर र सरसफाई शुल्क असुली कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१७०. स्थानीय तहमा संचालन गरिएका सबै आर्थिक क्रियाकलापलाई करको दायरामा ल्याई राजस्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१७१. वडाबाट सङ्कलन हुने राजस्व उपमहानगरपालिकाको केन्द्रिकृत प्रणालीमा आवद्ध गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । वडा कार्यालयबाट सङ्कलन हुने राजस्व वडालाई पायक पर्ने नेपाल सरकारबाट सरकारी राजस्व सङ्कलन गर्न अनुमति प्राप्त बैंकमा खाता खोली दैनिक रूपमा जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७२. पेशा व्यावसाय कर लिंगा एउटा फर्मबाट फरक फरक प्रकृतिका व्यवसाय गरेको हकमा तोकिए बमोजिम फरक फरक प्रकृतिका व्यवसाय गरेको दरले हुन आउने रकम सङ्कलन गरिनेछ ।
१७३. कोभिड १९ को विषम परिस्थितिमा पेशा व्यवसायमा पर्न गएको असर समेतलाई मध्येनजर गर्दै आर्थिक ऐन २०७७ ले कर छुट दिने भनी तोकिएका पेशा तथा व्यवसायमा तोकिए बमोजिम कर छुट दिइनेछ साथै बन्दाबन्दिको कारण आ.व. २०७६/०७७ को कर बुझाउन बाँकी रहेका करदातालाई कर बुझाउने म्याद २०७७ असोज मसान्त सम्म थप गर्ने गरी कानूनी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७४. घोराही उपमहानगरमा अटो रिक्सा, इ-रिक्सा र ठेलागाडाको सङ्ख्या अत्यधिक भएको र यसबाट पार्किङको समस्या लगायत नगरको सौन्दर्यमा समेत हास आएकोले थप अटो रिक्सा, ई-रिक्सा र ठेलागाडाको संचालन अनुमति दिइने छैन ।
१७५. लघु उद्यमको परिभाषा भित्र पर्ने उद्यम व्यवसाय निःशुल्क दर्ता गरिनेछ । महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति प्रोप्राइटर रहने गरी दर्ता हुने घरेलु तथा साना व्यवसाय दर्ता गर्दा लाग्ने दर्ता शुल्कमा शत प्रतिशत छुट दिइनेछ ।
१७६. नगर क्षेत्र भित्रका मुख्य सडकहरूमा सडक मर्मत सम्भारका लागि स्थानीय पुर्वाधार उपयोग सेवा शुल्क लगाउने नीति तथा करदाता सम्मान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१७७. तोकिएको काम तोकिएको समय, लागत, गुणस्तर र परिमाणमा सम्पन्न गर्न प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले महाशाखा/शाखा प्रमुख तथा वडा सचिवसंग नतिजा सूचकमा आधारित कार्य सम्पादन सम्झौता गर्नेछ । महाशाखा/शाखा प्रमुखले आफू मातहत कर्मचारीसंग कार्य सम्पादन सम्झौता गर्नुपर्नेछ । कार्य सम्पादन सम्झौतालाई कर्मचारीको वृत्ति विकाससँग आवद्ध गरिनेछ ।
१७८. हेल्प डेस्क, डिजिटल सूचना पाटी, गुनासो पेटिकालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ । हालको सेवाको प्रकृति अनुसार नागरिक वडापत्र अद्यावधिक गरिनेछ । गुनासो सुन्ने अधिकारी र सूचना अधिकारीबाट गुनासो सम्बोधन र सूचना प्रवाह गर्ने व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । सार्वजनिक सुनवाई, सामाजिक परिक्षणका माध्यमबाट सार्वजनिक सेवा र काम कारवाहीमा पारदर्शिता र गुणस्तरीयता कायम गरिनेछ ।
१७९. नगरपालिकाका सबै महाशाखा/शाखा तथा वडा कार्यालयबाट प्रवाह गरिने सेवामा सेवाग्राही सन्तुष्टी फाराम लागु गरी नागरिक सन्तुष्टी तथा सेवाको स्तर मापन गरिनेछ । कार्यालयको आय व्यय विवरण तथा प्रतिवेदनहरू मासिक, चौमासिक र वार्षिक रूपमा website माफत सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
१८०. अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउन GPS Mapping प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।
१८१. छिमेकी तथा अन्य मित्र राष्ट्रका नगरपालिकासंग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्न पहल गरिनेछ ।
१८२. कर्मचारीलाई समय सापेक्ष तालिमको व्यवस्था गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरु

प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट मानव स्वास्थ्यमा देखिएको अहिलेको महामारीको असर न्यून गर्दै सामाजिक, आर्थिक क्षेत्र थप गतिशील हुनेछन। पूर्वाधार लगायत नगरको समग्र विकास अभियानमा ठोस प्रगति हासिल हुनेछ । यो नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा संघ तथा प्रदेश सरकार, राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, सहकारी तथा गै.स.स. क्षेत्र, व्यावसायिक क्षेत्र, पेशाकर्मी, बुद्धिजीवी, संचारकर्मी लगायत सबै नगरवासीको सक्रिय साथ र सहयोग रहने विश्वास लिएको छु ।

अन्त्यमा नगरको समग्र विकासमा योगदान गर्ने जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, राजनीतिक दल, निजी क्षेत्र, सहकारी, गै.स.स र सामुदायिक क्षेत्र, नागरिक समाज, आम-संचार जगत लगायत सम्पूर्ण नगरवासी, आमावुवा, दिदीबहिनी तथा दाजुभाइहरुमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ।

इति सम्बत २०७७ साल जेष्ठ ३२ गते रोज १ शुभम ।